

Ինձ դժոար է նկարագրել, պետք է աչքով տեսնել, որ հասկանալ, թե որքան ճարպիկ, որքան արագաշարժ եւ որքան դեկի պէս խորամանկ է քուրդը, երբ նա հեծած է ձիու վրայ: Ձին ամենայն արագութեամբ վազելու ժամանակ՝ քուրդը ճախարակի նման պտոյտուում է նրա ամէն կողմերը: Երբեմն տեսնում ես, նա մի թռիչք գործեց, ձիու պարանոցովն անցաւ, եւ կրկին նստեց թամբի վրայ: Երբեմն տեսնում ես, նա իր ոտքերը ասպանդակի մէջ թողնելով, կռացաւ, եւ ձեռքով գետնից հաւաքում է քար, փայտ կամ իր ձգած նիզակը, եւ նրանցով կարկտի նման մինը միւսի ետեւից մըբակոծում է իր հակառակորդին, որին հալածում է: Բայց ձին նոյն միջոցում արագ վազում է առանց կանգնելու: Եւ գլխաւորը, որ միջոց է տալիս քրդին պատերազմելու ձիու վրայ, այն է, որ նրա ձեռքերն ամենեւին չեն զբաղուած իր նժոյգի սանձը կառավարելով. նա սանձը բոլորովին բաց է թողնում, եւ իր ծնկների զանազան շարժումները բաւական են ցոյց տալու ձիուն իր ընթացքի ուղղութիւնը: Եւ խելացի անասունը այն աստիճան վարժուած է, որ բոլորը հասկանում է, եւ համարեա գուշակում է իր տիրոջ միտքը: Այսպիսով ձիաւորի ձեռքերն ազատ են մնում, եւ նա կարողանում է իր ձին դէպի զանազան կողմերը պտտացնել եւ միեւնոյն ժամանակ գործածել իր զէնքերը, — հրացան արծակել, դարձեալ լեցնել, դարձեալ արծակել, թէեւ ձին անդադար շարժողութեան մէջ է: Մի խօսքով, ձին եւ քուրդը գործում են, որպէս մի ամբողջ մարմին, որին մի կամք եւ մի նպատակ է կառավարում:

Այսպէս ես տեսայ բէկի որդիներին, որոնք մի փոքրիկ ձիարշաւ կատարեցին այն դաշտում: Նրանք հրաւիրեցին ինձ եւս մասնակից լինել, բայց ես հրաժարոեցայ, որովհետեւ բոլորովին անվարժ էի, եւ ինձ խայտառակել չուզեցի:

Բայց ինձ բոլորովին զարմացրին նրանց ձիերը: Զափազանց լաւ կրթուած էին արշաւանքի համար: Զուրդն երբեք իր նժոյգը չէ տալիս ուրիշին հեծնելու, թէեւ նա իր եղբայրը լինէր, որովհետեւ նրանք երկուսը ծանօթ են միմեանց բնաւորութեանը. մի օտար մարդ կարող էր հակառակ վարուած լինել ձիու վարժութեանը եւ վայրենացնել նրան: Այս պատճառով առած է դարձել քրդերի մէջ ասել, թէ «Երկու բան չէ կարելի ուրիշին տալ հեծնելու համար, մէկը՝ կինը, միւսը՝ ձին»:

Մեր որսորդութիւնը բաւականին յաջող անցաւ: Ես թէեւ ձիարշաւի մէջ ցոյց տոյի իմ կատարեալ անկրթութիւնը, բայց որսորդութեան մէջ մի փոքր երեսս պարգացրի: Զրդերը, սովորած լինելով աւելի նիզակի, ատրճանակի եւ սրի կռիւներում, հրացան արծակելու եւ նպատակին դիպցնելու մէջ շատ վարժ չեն լինում: Ես քանիցս անգամ կարողացայ վայր ձգել օդի մէջ